

УДК 336.67

Т. В. Соломатіна,*к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи,
Східноукраїнський національний університет імені В. Даля, Україна
ORCID ID: 0000-0002-1949-3277***К. І. Серебряк,***д. е. н., доцент, доцент кафедри економіки і підприємництва,
Східноукраїнський національний університет імені В. Даля, Україна
ORCID ID: 0000-0002-7025-2390*

DOI: 10.32702/2306-6806.2019.12.39

СТРАТЕГІЧНИЙ ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

T. Solomatina,*PhD in Economics, Docent, Associate Professor of the Department of Finance
and Banking, V. Dahl East-Ukrainian national University, Ukraine***K. Sieriebriak,***Doctor of Economic Science, Associate Professor of Economics and Entrepreneur-ship
Department of Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-7025-2390*

STRATEGIC FINANCIAL POTENTIAL OF CAPITAL FORMATION OF ECONOMIC ENTITIES IN THE AGRICULTURAL SECTOR

Предметом дослідження є теоретичні засади, методичні основи і практичні аспекти оцінки фінансового потенціалу суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки та його ролі у формуванні капіталу. Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, офіційні дані Державної служби статистики України. Під час проведення дослідження для оцінки фінансово-економічних показників використано методи трендового аналізу, методи групування, коефіцієнтів, середніх величин. Метою статті є визначення шляхів підвищення ролі стратегічного фінансового потенціалу у формуванні капіталу суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки.

Основний науковий результат дослідження полягає у визначенні статичних і динамічних оцінок формування капіталу суб'єктів господарювання національної економіки і аграрного сектора економіки та їх впливу на стратегічний розвиток фінансового потенціалу. З позицій позитивної динаміки виявлено випереджальне нарощування капіталізації в сільському, лісовому та рибному господарстві протягом 2013—2017 рр. порівняно з економікою загалом — як за статтями пасиву балансу (за рахунок власних і залучених джерел), так і за власним оборотним капіталом. З позицій негативної динаміки встановлено випереджальне втрачання фінансового потенціалу формування капіталу в аграрному секторі економіки порівняно з національною економікою протягом 2018 р. — 1 півріччя 2019 р.

У статичному аспекті протягом перших п'яти років основу фінансового потенціалу формування капіталу суб'єктів господарювання в аграрному секторі економіки становлять власні джерела, в національній економіці — короткострокові залучені джерела. Перевагою підприємств сільського, лісового та рибного господарства протягом зазначеного періоду визначено більшу фінансову незалежність. Спільними ознаками структурної динаміки аграрного сектора та економіки загалом є зростання ролі короткострокових зобов'язань та забезпечення у формуванні капіталу, що означає зростання залежності від зовнішніх джерел і втрату частини внутрішнього фінансового потенціалу.

The subject of the research is the theoretical basis, methodological foundations and practical aspects of assessing the financial potential of economic entities of the agricultural sector of the economy and its role in capital formation. The methodological and informational basis of the work are scientific works, periodicals, Internet resources, official data of the State Statistics Service of Ukraine. In conducting the study, the methods of trend analysis, methods of grouping, coefficients, average values were used to evaluate financial and economic indicators. The purpose of the article is to identify ways to increase the role of strategic financial potential in the formation of capital of economic entities in the agricultural sector.

The main scientific result of the study is to determine the static and dynamic estimates of capital formation of economic entities of the national economy and agricultural sector of the economy and their impact on the strategic development of financial potential. From the standpoint of positive dynamics, a rapid increase in capitalization in agriculture, forestry and fisheries during 2013-2017 compared to the economy as a whole was revealed, both in terms of balance sheet liabilities (at the expense of own and borrowed sources) and in working capital. From the standpoint of negative dynamics, it was established that the financial potential of capital formation in the agrarian sector of the economy was outstripped in comparison with the national economy during 2018 — the first half of 2019.

In the static aspect, during the first five years, the financial resources of the capital formation of economic entities in the agrarian sector of the economy are based on their own sources, in the national economy short-term attracted sources. The preference for agricultural, forestry and fisheries enterprises during the period indicated increased financial independence. Common features of the structural dynamics of the agrarian sector and the economy in general are the growing role of short-term liabilities and the provision of capital formation, which means an increase in dependence on external sources and a loss of part of the internal financial capacity.

Ключові слова: стратегічний фінансовий потенціал, капітал, формування, суб'єкти господарювання, аграрний сектор, економіка.

Key words: financial strategy, property potential, development, economic entities, agrarian sector, economy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ІЗ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Стратегічний розвиток фінансового потенціалу суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки потребує відповідного ресурсного забезпечення, залучення капіталу із зовнішніх і внутрішніх джерел. Основними шляхами зростання капіталізації сільськогосподарських підприємств є: удосконалення державного управління агропромисловим комплексом в бюджетній сфері шляхом реформування підходів до виділення дотацій і субсидій, захист вітчизняного аграрного ринку від імпорту низькоякісної сільгосппродукції, розвиток кредитно-фінансових механізмів підтримки аграріїв [1, с. 191]. Передумовами формування капіталу є достатній фінансовий потенціал підприємства, який проявляється через стійкість фінансового стану і має складні діалектичні зв'язки з його інвестиційною привабливістю та іншими факторами, які потребують дослідження. Погоджуємося з Рунчевою Н.В., що сучасний стан аграрного сектора національної економіки потребує розробки стратегічних напрямів підвищення ринкової капіталізації суб'єктів господарювання, передусім акціонерних товариств [2, с. 48].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНИШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Проблеми формування капіталу суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки та його впливу на стратегічний розвиток фінансового потенціалу знаходяться у центрі уваги багатьох учених.

Нужна О.А. [3, с. 192] акцентує увагу на тому, що негативний вплив на капіталізацію сільськогосподарських виробників має уповільнення інвестиційних процесів, криза вітчизняної банківської системи, невизначеність із кредитуванням галузі напередодні і в ході весняно-польових робіт. Шлебат А.А. наголошує на тому, що побудову ефективного механізму управління формуванням і використанням капіталу підприємств сільського господарства стримують такі фактори: відсутність ринкового механізму фінансової підтримки; брак єдиних і чітких критеріїв відбору суб'єктів та об'єктів кредитування; непрозорість механізму пільгового кредитування та нечіткість процедури компенсації відсотків за ними, диспропорції у доступі суб'єктів господарювання до джерел пільгових ресурсів (особливо, що стосується малого та середнього бізнесу) [4, с. 383].

Особливості розвитку фінансового потенціалу істотно залежать від організаційно-правової форми суб'єктів господарювання. Лупенко Ю.О., Фещенко В.В. [5, с. 69] відзначають, що найприйнятнішими інструментами фінансування малих і середніх аграрних підприємств є: векселі та товаророзпорядчі цінні папери, зокрема аграрні розписки; облигації, насамперед, цільові; кредитні ноти; єврооблігації і банківські кредити.

Специфічним чинником розвитку фінансового потенціалу суб'єктів господарювання аграрного сектора

економіки, як зазначає Рибалко С.В., є капіталізація землі [6, с. 10], яка є дієвим чинником формування механізму використання земельних ресурсів, вирішення правових, соціально-економічних, територіально-організаційних, екологічних завдань. Погоджуємося з Камінською Т.Г., що зростанню фінансового потенціалу капіталізації землі сприятиме [7, с. 109]: впровадження інноваційних методів ведення сільськогосподарського виробництва, розвиток інфраструктури аграрного ринку, широке впровадження біржових і фінансово-кредитних механізмів, структуризація ринку сільськогосподарської продукції. Не випадково Загурський О.М. вводить поняття інституціонального капіталу [8, с. 85], який забезпечує можливість використання ефективних інститутів аграрного сектора України, удосконалення конкурентного середовища на ньому, пріоритетне фінансування технологічних інновацій, які здатні надати імпульс інвестиційному, технологічному й соціальному піднесенню у державі загалом.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є визначення шляхів підвищення ролі стратегічного фінансового потенціалу у формуванні капіталу суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Ефективне функціонування капіталу суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки має забезпечувати інтереси власників, галузі, держави, найманих працівників [9, с. 316]. У процесі формування капіталу підприємство намагається оптимізувати його структуру з урахуванням галузевих особливостей, максимізувати капіталізацію власних доходів та забезпечити раціональні темпи приросту капіталу за рахунок зовнішніх запозичень. Передумовою високої ефективності використання капіталу підприємства є раціоналізація співвідношення між оборотним і основним капіталом [10, с. 138] з урахуванням особливостей рослинництва, тваринництва, переробного виробництва.

У таблиці 1 наведено динаміку і структуру капіталу у національній економіці та сільському, лісовому та рибному господарстві. Протягом 2013 — 1 півріччя 2019 р. вартість капіталу підприємств національної економіки зростає із 5356462,9 млн грн до 6689081,6 млн грн, або у 1,25 разів. Найменшими темпами зростає довгострокове зобов'язання і забезпечення — із 992720,3 млн грн до 1017799,4 млн грн, або у 1,03 разів, проміжними темпами — власний капітал — із 1913187,0 млн грн до 2145848,6 млн грн, або у 1,12 разів, найвищими темпами — поточні зобов'язання і забезпечення — із 2448985,8 млн грн до 3525429,5 млн грн, або у 1,44 разів.

Динаміка аналізованих показників за досліджуваний період не є лінійною. Протягом 2013—2017 рр. відбувалося їх зростання, через що станом на 01.01.2018 спостерігаються максимальні абсолютні обсяги власного капіталу (2458527,6 млн грн), довгострокових зобов'язань і забезпечення (1730977,4 млн грн), поточних зобов'язань і забезпечення (5769539,0 млн грн), а також максимальні темпи їх росту — відповідно 1,29; 1,74; 2,36 разів. У наступні півтора року відбулося різке скорочення показників.

Таблиця 1. Динаміка і структура капіталу у національній економіці та сільському, лісовому та рибному господарстві

Дата	Власний капітал			Довгострокові зобов'язання і забезпечення			Поточні зобов'язання і забезпечення			Баланс		
	млн грн	структура, %	темпу росту, коеф.	млн грн	структура, %	темпу росту, коеф.	млн грн	структура, %	темпу росту, коеф.	млн грн	структура, %	темпу росту, коеф.
усього – національне господарство												
01.01.2013	1913187,0	35,72	1,00	992720,3	18,53	1,00	2448985,8	45,72	1,00	5356462,9	100	1,00
01.01.2014	1950374,9	34,14	1,02	1070722,1	18,74	1,08	2689338,2	47,08	1,10	5712274,8	100	1,07
01.01.2015	1810179,6	29,87	0,95	1311419,3	21,64	1,32	2936220,2	48,45	1,20	6060319,8	100	1,13
01.01.2016	2288741,4	28,35	1,20	1668158	20,66	1,68	4114903,2	50,97	1,68	8073783,4	100	1,51
01.01.2017	2388167,6	26,90	1,25	1664814,5	18,75	1,68	4821692,4	54,32	1,97	8877079,8	100	1,66
01.01.2018	2458527,6	24,68	1,29	1730977,4	17,38	1,74	5769539,0	57,92	2,36	9961779,1	100	1,86
01.01.2019	2049875,6	31,23	1,07	1038580,3	15,82	1,05	3475863,6	52,95	1,42	6564325,0	100	1,23
30.06.2019	2145848,6	32,08	1,12	1017799,4	15,22	1,03	3525429,5	52,70	1,44	6689081,6	100	1,25
сільське, лісове та рибне господарство												
01.01.2013	145013,1	52,47	1,00	35254,5	12,76	1,00	95985,4	34,73	1,00	276348,7	100	1,00
01.01.2014	156820,0	50,09	1,08	43031,6	13,74	1,22	113181,0	36,15	1,18	313096,8	100	1,13
01.01.2015	156700,4	41,90	1,08	59474,0	15,90	1,69	157786,9	42,19	1,64	374019,2	100	1,35
01.01.2016	275303,8	40,14	1,90	68127,2	9,93	1,93	342359,0	49,92	3,57	685844,9	100	2,48
01.01.2017	370158,0	48,27	2,55	58161,2	7,58	1,65	338533,1	44,14	3,53	766906,7	100	2,78
01.01.2018	436337,7	47,86	3,01	59080,5	6,48	1,68	416146,2	45,65	4,34	911614,1	100	3,30
01.01.2019	1154,8	9,42	0,01	1387,5	11,32	0,04	9717,1	79,26	0,10	12259,4	100	0,04
30.06.2019	1438,1	10,61	0,01	1426,2	10,52	0,04	10690,9	78,87	0,11	13555,2	100	0,05
питома вага, %												
01.01.2013	7,58			3,55			3,92			5,16		
30.06.2019	0,07			0,14			0,30			0,20		
зміна	7,58			3,55			3,92			5,16		

Джерело: власні розрахунки.

Основна частка капіталу підприємств національної економіки представлена поточними зобов'язаннями і забезпеченням. Протягом 2013—2017 рр. вона зросла із 45,72% до 57,92%, а до 01.07.2019 р. скоротилася до 52,70%. Зростання питомої ваги зазначеної статті супроводжувалося скороченням частки власного капіталу протягом 2013—2017 рр. — із 35,72% до 24,68%, а до 01.07.2019 р. зросла до 32,08%.

Третьою за значущістю статтею пасивів підприємств національної економіки є довгострокові зобов'язання і забезпечення — їх питома вага протягом 2013—2015 рр. зросла із 18,53% до 20,66%, а в інтервалі 2016 р. — 1 півріччя 2019 р. скоротилася до 15,22%.

Протягом 2013—2017 рр. темпи зростання капіталу підприємств аграрного сектора економіки (3,3 разів) більше ніж у 1,7 разів перевищили базисний темп зростання капіталу підприємств національної економіки — із 276348,7 млн грн до 911614,1 млн грн. Найвищими темпами за зазначений період зросли поточні зобов'язання і забезпечення — у 4,34 рази, або понад у 1,8 разів, ніж по економіці загалом — із 95985,4 млн грн до 416146,2 млн грн. Втричі зріс обсяг власного капіталу підприємств сільського, лісового та рибного господарства — із 145013,1 млн грн до 436337,7 млн грн. У на-

ступні роки відбулося різке скорочення обсягу капіталу підприємств аграрного сектора економіки.

Найбільшу питому вагу у структурі капіталу підприємств аграрного сектора економіки протягом 2013—2017 рр. мав власний капітал. До 2015 р. вона скоротилася із 52,47% до 40,14%, до кінця 2017 р. — зросла до 47,86%. У наступні періоди частка власного капіталу була не характерно низькою — близько 10%. У період з 01.01.2013 р. до 01.07.2019 р. стійкий тренд до зростання демонструвала питома вага поточних зобов'язань та забезпечення — із 34,73% до 78,87%. Частка довгострокових зобов'язань та забезпечення протягом 2013—2017 рр. скоротилася із 12,76% до 6,48%, а у 2018 р. — 1 півріччя 2019 р. становила близько 11%.

У складі капіталу аграрних підприємств найвищий фінансовий потенціал має власний капітал — частка якого у капіталі загалом по економіці на початок періоду становила 7,58%, тоді як сукупного капіталу — 5,16%, довгострокових і поточних зобов'язань — відповідно 3,55% і 3,92%.

Однією з найважливіших характеристик стратегічного фінансового потенціалу суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки є формування власного оборотного капіталу (табл. 2).

Протягом 2013 р. — 1 півріччя 2019 р. відбулося різке погіршення умов формування власного оборотного капіталу у національній економіці, що відобразилося у його скороченні із 437118,1 млн грн до від'ємного показника (-132334,9) млн грн. Додатними його значення були лише на три перші аналізовані дати. Протягом 2013—2017 рр. мало місце стійке зростання власного оборотного капіталу підприємств сільського, лісового та рибного господарства із 79106,4 млн грн до 222879 млн грн, що, безумовно, є позитивом. Негативом є його перехід до від'ємних значень протягом останнього півторічного періоду. На інших інтервалах тренди власного оборотного капіталу по національній економіці і аграрному сектору економіки є зворотними.

Протягом 2013 р. питома вага власного оборотного капіталу аграрного сектора у загальному по економіці зросла з 18,10% до 21,55%. Показники наступних років є деформованими через зворотній характер динаміки показників. Станом на 01.01.2015 р. вона перевищує

Таблиця 2. Динаміка і структура власного оборотного капіталу у національній економіці та сільському, лісовому та рибному господарстві

Дата	Власний оборотний капітал, млн грн		Темп росту, коеф.		Питома вага, %
	усього	сільське, лісове та рибне господарство	усього	сільське, лісове та рибне господарство	
01.01.2013	437118,1	79106,4	1,0	1,0	18,10
01.01.2014	379703,3	81840,3	0,87	1,03	21,55
01.01.2015	92721,6	104027,8	0,21	1,32	112,19
01.01.2016	-6300,5	172265,6	-0,01	2,18	-2734,16
01.01.2017	-89143	214895,9	-0,20	2,72	-241,07
01.01.2018	-118721,6	222879	-0,27	2,82	-187,73
01.01.2019	-126808,5	-1209,9	-0,29	-0,02	0,95
30.06.2019	-132334,9	-1661,4	-0,30	-0,02	1,26

Джерело: власні розрахунки.

100%, протягом 2016—2017 рр. є від'ємною через те, що показники власного оборотного капіталу по національній економіці загалом нижче нульової відмітки, протягом 2018 р. — 1 півріччя 2019 р. — додатні через те, що і чисельник, і знаменник є від'ємними величинами. Отримані величини можна прокоментувати так: питома вага аграрного сектора економіки у дефіциті власного оборотного капіталу по національній економіці загалом становить близько 1% наприкінці аналізованого періоду.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Основний науковий результат дослідження полягає у визначенні статичних і динамічних оцінок порівняння фінансового потенціалу формування капіталу суб'єктів господарювання національної економіки і аграрного сектора економіки.

1. З позицій позитивної динаміки виявлено випереджальне нарощування капіталізації в сільському, лісовому та рибному господарстві протягом 2013—2017 рр. порівняно з економікою загалом як за статтями пасиву балансу (за рахунок власних і залучених джерел), так і за власним оборотним капіталом. З позицій негативної динаміки встановлено випереджальне втрачання фінансового потенціалу формування капіталу в аграрному секторі економіки порівняно з національною економікою протягом 2018 р. — 1 півріччя 2019 р.

2. У статичному аспекті протягом 2013—2017 рр. основу фінансового потенціалу формування капіталу суб'єктів господарювання в аграрному секторі економіки становлять власні джерела, в національній економіці — короткострокові залучені джерела. Отже, перевагою підприємств сільського, лісового та рибного господарства протягом зазначеного періоду є більша фінансова незалежність. Спільними ознаками структурної динаміки аграрного сектора та економіки загалом є зростання ролі короткострокових зобов'язань та забезпечення у формуванні капіталу, що означає зростання залежності від зовнішніх джерел і втрату частини внутрішнього фінансового потенціалу.

3. Основою стратегічного зростання фінансового потенціалу суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки є: активізація економічних важелів самовідтворення капіталу, отримання рентабельності на рівні, достатньому для розширення обсягів виробництва. Підвищення прибутковості авансованого капіталу та інвестиційної привабливості сільськогосподарських виробників обумовить зростання їх фінансового потенціалу, можливість залучення банківських кредитів та лізингу для забезпечення розширеного відтворення.

4. Важливим напрямом збільшення власного капіталу акціонерних товариств за рахунок зовнішніх джерел є емісія додаткових випусків акцій шляхом виходу на фондові ринки, у т. ч. світові; підвищення їх інвестиційної привабливості через проходження процедур лістингу на фондових біржах і позабіржових торговельних майданчиках; зміцнення корпоративного управління тощо.

Метою подальших досліджень є фінансова діагностика капіталізації суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки та визначення чинників, що впливають на неї в довго- і короткостроковому аспекті.

Література:

1. Козак Л.В. Рівень капіталізації та вартість капіталу аграрних підприємств. Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер.: Економіка. 2010. Вип. 14. С. 188—195.
2. Рунчева Н.В. Капіталізація як джерело корпоративного розвитку аграрного виробництва в Україні. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2014. № 2. С. 46—49.

3. Нужна О.А. Вплив цінового фактора на процеси капіталізації в аграрному секторі економіки України. Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. 2009. Вип. 6 (1). С. 188—194.

4. Шлебат А.А. Аналіз факторів впливу на процеси управління формуванням і використанням капіталу підприємств аграрної галузі. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Сер.: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. 2014. Вип. 3. С. 380—397.

5. Лупенко Ю.О., Фещенко В.В. Ринок капіталу для фінансування малого та середнього бізнесу в аграрному секторі економіки. Фінанси, облік і аудит. 2014. Вип. 2. С. 65—78.

6. Рибалко С. В. Основні методологічні принципи капіталізації та управління капіталізованими земельними ресурсами в аграрній галузі. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер.: Економічні науки. 2012. Вип. 30 (1). С. 8—11.

7. Камінська Т. Г. Роль капіталу та його кругообігу в розвитку аграрного сектора України. Бізнес Інформ. 2013. № 1. С. 107—110.

8. Загурський О.М. Інституціональний капітал аграрного сектору України. Фінанси України. 2013. № 6. С. 79—90.

9. Янчевський В.А. Аналіз фінансових ресурсів капіталізації аграрних підприємств. Вісник Житомирського національного агроєкологічного університету. 2012. № 1 (2). С. 311—319.

10. Лелюк О.О. Підходи до формування капіталу аграрних та агропромислових підприємств. Вчені записки університету "КРОК". Серія: Економіка. 2014. Вип. 36. С. 135—143.

References:

1. Kozak, L. V. (2010), "Level of capitalization and capital value of agricultural enterprises", *Naukovi zapysky Nacional'nogo universytetu "Ostroz'ka akademija"* Ser.: *Ekonomika*, vol. 14, pp. 188—195.
2. Runcheva, N. V. (2014), "Capitalization as a source of corporate development of agricultural production in Ukraine", *Visnyk Berdjans'kogo universytetu menedzhmentu i biznesu*. 2014. № 2. S. 46—49.
3. Nuzhna, O. A. (2009), "Influence of price factor on capitalization processes in agrarian sector of Ukrainian economy", *Ekonomichni nauky. Serija: Oblik i finansy*, vol. 6 (1), pp. 188—194.
4. Shlebat, A. A. (2014), "Analysis of factors influencing the processes of managing the formation and use of capital of agricultural enterprises", *Problemy teorii i metodologii' buhgalters'kogo obliku, kontrolju i analizu*. Ser.: *Buhgalters'kyj oblik, kontrol' i analiz*, vol. 3, pp. 380—397.
5. Lupenko, Ju. O. and Feshchenko, V. V. (2014), "Capital market for financing small and medium-sized businesses in the agricultural sector", *Finansy, oblik i audit*, vol. 2, pp. 65—78.
6. Rybalko, S. V. (2012), "Basic methodological principles of capitalization and management of capitalized land resources in the agricultural sector", *Zbirnyk naukovykh prac' Cherkas'kogo derzhavnogo tehnologichnogo universytetu*. Ser.: *Ekonomichni nauky*, vol. 30 (1), pp. 8—11.
7. Kamins'ka, T. G. (2013), "The role of capital and its circulation in the development of the agrarian sector of Ukraine", *Biznes Inform*, vol. 1, pp. 107—110.
8. Zagurs'kyj, O. M. (2013), "Institutional capital of the agrarian sector of Ukraine", *Finansy Ukraїny*, vol. 6, pp. 79—90.
9. Janchevs'kyj V. L. (2012), "Analysis of financial resources of capitalization of agricultural enterprises", *Visnyk Zhytomyrs'kogo nacional'nogo agroekologichnogo universytetu*, vol. 1 (2), pp. 311—319.
10. Leljuk, O. O. (2014), "Approaches to capital formation of agrarian and agro-industrial enterprises", *Vcheni zapysky universytetu "KROK"*. Serija: *Ekonomika*, vol. 36, pp. 135—143.
Стаття надійшла до редакції 03.12.2019 р.